

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przygotowało projekt rozporządzenia w sprawie wykazu podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planu ochrony dóbr kultury na czas wojny oraz trybu zgłaszania podmiotów w celu wpisania ich do wykazu. Rozporządzenie będące rozwinięciem przyjętej w ubiegłym roku ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej ma posłużyć do zorganizowania kompleksowego planu ochrony zabytków i innych dóbr kultury narażonych w razie ewentualnego konfliktu zbrojnego.

Szczególne okoliczności wymagają szczególnego planowania

Potrzeba określenia wykazu podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planu ochrony dóbr kultury na czas wojny wynika z treści art. 45 ust. 9 ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej. Treść takiego planu wynika natomiast z poprzednich przepisów tej samej ustawy. Obejmuje zagadnienia takie, jak lokalizacja danych dóbr kultury i ich zagrożeń w razie działań wojennych, planowanie ochrony takich dóbr, użycie sił i środków do realizacji tego rodzaju zadań, a także kierowanie realizacją takich zadań i współdziałanie w ich sprawie. Obok tych elementów, plany mają zawierać m.in. charakterystyki danych dóbr kultury ze wskazaniem ich najcenniejszych elementów, oceny miejsca ich przechowywania lub położenia, wykazy niezbędnych prac przygotowawczych i dokumentacyjnych, czy określenia sposobu oznakowania dóbr kultury znakami rozpoznawczymi. Plany ochrony dóbr kultury będą sporządzane z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Przygotowywane rozporządzenie uwzględnia fakt, że ustawodawca nie sprecyzował kręgu podmiotów zobowiązanych do sporządzenia planów ochrony dóbr kultury. Uznał bowiem, że wskazywanie kategorii obiektów jest nieadekwatne z perspektywy potrzeb ochrony dóbr kultury w czasie wojny. Wynika to z obowiązującego porządku prawnego, w którym kategorie danych dóbr odnoszą się głównie do ich cech i wartości, jednak nie uwzględniają różnych czynników, jakie należy wziąć pod uwagę planując szczególne działania na rzecz ich ochrony przed skutkami działań wojennych. Wobec tego, zamiast kategoryzowania tych kwestii w ustawie, postanowiono utworzyć wykaz konkretnych podmiotów objętych obowiązkiem rozplanowania ochrony dóbr kultury.

Oczekiwania wobec organów ochrony ludności

Obecnie w otwartym wykazie figuruje 541 podmiotów. Wśród nich są kierownicy jednostek organizacyjnych będących przeróżnymi dobrami kultury - od zabytkowych figur, przez muzea regionalne, liczne kościoły, dwory i pałace, aż po najbardziej rozpoznawalne polskie zabytki, jak zamek królewski na Wawelu czy klasztor oo. paulinów na Jasnej Górze. Nie ulega jednak wątpliwości, że nieco ponad pół tysiąca obiektów wymienionych w załączniku do rozporządzenia, to nie wszystkie skarby naszej kultury i historii. Mając to na uwadze, projektodawca przewiduje możliwość występowania przez różne podmioty z wnioskami o wpis posiadanych dóbr kultury do wykazu. Takie rozwiązanie zostało oparte na założeniu, że dysponowanie dobrami kultury wiąże się z koniecznością ich odpowiedniej ochrony, także w sytuacjach nadzwyczajnych. Wnioski o wpis do rejestru mogą składać m.in. organy ochrony ludności takie jak wójt czy starosta. Składając wniosek, zobowiążą się do podania swoich danych, a także danych osoby opracowującej plan ochrony, wskazania konkretnego obiektu, określenia podmiotu upoważnionego do wykonywania zadań ochrony tego obiektu w razie wojny, a także uzasadnienia wniosku.

Przewidziany został jednak również drugi tryb ujmowania nowych podmiotów w wykazie. W sytuacji, gdy dany obiekt czy zbiór przedstawia szczególną wartość dla dziedzictwa narodowego, rozstrzygnięcie o wpisie do rejestru będzie mógł podjąć z urzędu sam minister. Jeśli z uwagi na charakter różnych dóbr,

Ochrona dóbr kultury w ślad za ochroną ludności. MKiDN prezentuje projekt nowego rozporządzenia

Kategoria: Edukacja, Kultura i Sport

Opublikowano: środa, 26, listopad 2025 08:14

Piotr Majoch

Odsłony: 918

dany obiekt czy zbiór zostanie wpisany do rejestru więcej niż raz, sporządzenie jednego planu ochrony będzie mogło być uznane za wystarczające, jeśli będą za tym przemawiały względy organizacyjne.

Projektodawca przewiduje wejście rozporządzenia w życie już od 1 stycznia 2026 r.

Źródło: [RCL](#)